
[2015-15-RE](#)

CAUSA 2015-15-RE

(BECA, SL c/ Molinero Gonzàlez)

Número de registre 207-2015. Recurs d'empara

Aute del 14 de juliol del 2015

BOPA núm. 56, del 29 de juliol del 2015

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 23 d'abril del 2015, per la representació processal de la societat BECA, SL mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 13 de gener del 2015 i contra l'aute del 27 de març del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que declari la nul·litat de les resolucions objecte de recurs, que retrotregui les actuacions al moment del pronunciament de la sentència impugnada per tal que la Sala Civil desestimi el recurs d'apel·lació de l'adversa, estimi parcialment el d'aquesta part i declari resolt el contracte de promesa de compravenda, i que la societat recurrent té el dret de retenir les sumes que l'adversa va lliurar en el marc del contracte esmentat;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 15 de maig del 2015;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Pierre Subra de Bieusses;

Antecedents

Primer

La Sra. Amancia Molinero González va formular una demanda en judici verbal civil contra la societat Beca Promotora Immobiliària, SL (BECA, SL) en què sol·licitava la resolució judicial del contracte de promesa de compravenda atorgat entre les parts i que es condemnés a la societat demandada al pagament de 60.797,00 € en concepte d'acomptes efectuats i de 3.000,00 € en concepte del doble de les arres lliurades dels interessos corresponents i de les costes processals.

Segon

La societat BECA, SL va contestar aquesta demanda i va formular una demanda reconvenional en què sol·licitava la declaració de la resolució del contracte de promesa de compravenda a conseqüència de l'incompliment de l'altra part, el seu dret a quedar-se les sumes lliurades en mèrits d'aquell contracte i la condemna a la part adversa del pagament de les costes processals.

Tercer

El 22 d'abril del 2014, la Secció Civil del Tribunal de Batlles va dictar una sentència en què decidia desestimar les dues demandes i absolia cada part de les pretensions que de contrari s'articulaven, sense fer un pronunciament especial en relació amb les costes processals.

Quart

Ambdues parts van formular sengles recursos d'apel·lació contra aquesta sentència i, el 13 de gener del 2015, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència mitjançant la qual desestimava el recurs d'apel·lació de la Sra. Amancia Molinero González, estimava el recurs d'apel·lació de la societat BECA, SL, tanmateix, condemnava aquesta societat a abonar a l'altra part 50.797,00 € juntament amb els seus interessos a partir de la contesta a la demanda i sense fer un pronunciament especial respecte de les costes generades en primera instància, ni tampoc en relació amb les d'aquesta alçada.

Cinquè

La representació processal de la societat BECA, SL va interposar, aleshores, un incident de nul·litat d'actuacions contra aquesta sentència, ja que considerava que no respectava el deure de congruència i vulnerava, doncs, l'article 10 de la Constitució.

Sisè

El 27 de març del 2015, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va acordar, mitjançant aute, desestimar aquest incident de nul·litat d'actuacions.

Setè

El 23 d'abril del 2015, la representació processal de la societat BECA, SL va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 13 de gener del 2015 i contra l'aute del 27 de març del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

Aquesta part recorda que el Tribunal de Batlles va desestimar en tots els seus punts la demanda interposada per la part adversa, perquè va considerar que aquesta no estava legitimada per resoldre unilateralment el contracte de promesa de compravenda tot invocant una demora en el termini de lliurament de les unitats immobiliàries. Aquesta desestimació va ser confirmada en apel·lació, per consegüent, es van desestimar totes les seves pretensions i peticions. Per contra, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va considerar que aquesta part estava legitimada per sol·licitar la resolució del contracte esmentat per l'incompliment contractual de l'adversa, però només podia retenir 10.000,00 € de les sumes abonades.

Segons el parer d'aquesta part, si es desestima el recurs d'apel·lació de la part adversa, no es pot decidir condemnar a aquesta part perquè li aboni 50.797,00 € sense incórrer en un vici d'incongruència. Si de cas s'hauria d'haver redactat la decisió altrament, declarant que la societat tenia dret a retenir i a quedar-se 10.000,00 € de les sumes lliurades en el seu dia per l'altra part.

Aquesta part discrepa de les argumentacions efectuades sobre aquest punt per l'aute del 27 de març del 2015 que resol l'incident de nul·litat d'actuacions, ja que no és el mateix ser condemnat a tenir el dret de retenir una suma. Per tal que hi hagi una condemna d'aquesta part, cal una estimació, encara que només sigui parcial, de les pretensions de l'altra part. Aquest no ha estat el cas.

Després de precisar la noció de congruència, manifesta que és obvi que s'ha produït una incongruència *ultra petita* en aquest cas, ja que s'ha condemnat a la societat recurrent al pagament d'una quantitat quan, de fet, aquesta va demanar únicament que es reconegués el seu dret a retenir una quantitat.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que declari la nul·litat de les resolucions objecte de recurs, que retrotregui les actuacions al moment del pronunciament de la sentència impugnada per tal que la Sala Civil desestimi el recurs d'apel·lació de l'adversa, estimi parcialment el d'aquesta part i declari resolt el contracte de promesa de compravenda, i que la societat recurrent té el dret de retenir les sumes que l'adversa va lliurar en el marc del contracte esmentat.

Vuitè

El 15 de maig del 2015, el Ministeri Fiscal va presentar un informe en què reconeix que la part dispositiva de la sentència impugnada pot semblar incongruent en una primera lectura, tanmateix, l'anàlisi detallat dels *petitum* de les parts en les seves demandes respectives i dels seus recursos d'apel·lació porten a concloure que aquesta decisió no comporta cap vici d'incongruència.

Després de resumir els fets de la causa i la postura de cada una de les parts, el Ministeri Fiscal manifesta que el recurs d'empara versa sobre la condemna de la societat BECA, SL de retornar la suma de 50.797,00 €. Ara bé, aquesta decisió és totalment congruent amb el contingut de les pretensions de les parts i sobretot amb el *petitum* de la part recurrent que sol·licitava retenir i quedar-se la totalitat de les sumes aportades per l'altra part en el marc del contracte en litigi. Altrament dit, la

Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia admet la causa de resolució del contracte adduïda per la societat BECA, SL i denega aquella al·legada per l'altra part, però nega parcialment la petició de la societat esmentada pel que fa a la retenció de les sumes lliurades i és en aquest sentit que la Sala Civil fa correctament un pronunciament condemnatòri de la societat recurrent a retornar la suma esmentada, conseqüència de la resolució contractual sol·licitada de manera principal.

Aquesta decisió, segons el parer del Ministeri Fiscal, és totalment lògica i ajustada a Dret, atesa la causa, altrament la societat recurrent obtindria un enriquiment injust en relació amb l'altra part que es veuria obligada a instar un segon procediment. Per consegüent, aquesta decisió que contribueix al principi d'economia processal, no perjudica de cap manera la societat recurrent i tampoc vulnera cap dels seus drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

Per acabar, el Ministeri Fiscal demana, doncs, al Tribunal Constitucional que declari la inadmissió a tràmit d'aquest recurs d'empara, per la manca manifesta de contingut constitucional de les seves pretensions, d'acord amb l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

Fonaments jurídics

Primer

Com es desprèn dels antecedents aquest recurs d'empara té per origen dues demandes presentades davant la Batllia.

La demanda de la Sra. Amancia Molinero González contra la societat BECA, SL i que tenia per objecte la resolució judicial d'un contracte de promesa de compravenda i el pagament de dues quantitats. La quantitat de 60.797,00 € en concepte d'acomptes efectuats i la quantitat de 3.000,00 € en concepte del doble de les arres lliurades dels interessos corresponents.

I la demanda reconvençional de la societat BECA, SL en què sol·licitava la declaració de la resolució del contracte de compravenda a conseqüència de l'incompliment de l'altra part i el seu dret a quedar-se les sumes lliurades en mèrits d'aquell contracte.

La Secció Civil del Tribunal de Batlles va desestimar les dues demandes, i les dues parts van interposar, respectivament, un recurs d'apel·lació contra la decisió de la Batllia.

Mitjançant sentència del 13 de gener del 2015, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va desestimar l'apel·lació de la Sra. Amancia Molinero González i va estimar la de la societat BECA, SL, però va condemnar aquesta darrera a pagar a l'altra part 50.797,00 €.

La representació processal de la societat BECA, SL va presentar un incident de nul·litat d'actuacions i, el 27 de març del 2015, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia el va desestimar. Per tant, formula ara un recurs d'empara contra les decisions esmentades del Tribunal Superior de Justícia per una presumpta vulneració dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

Segon

Per tal de recolzar aquesta pretensió, la societat recurrent al·lega essencialment:

- que *"la desestimació total de les pretensions de la Sra. Amancia Molinero Gonzalez no pot comportar que es condemni a la societat "BECA, SL" al pagament de cap quantitat, sense incórrer en un vici de incongruència"*;
- que *"perquè pogués haver-hi una condemna de la nostra mandant al pagament d'una determinada quantitat, s'hauria d'haver tingut que estimar, si més no parcialment, la demanda en el seu dia formulada per la Sra. Amancia Molinero Gonzalez, la qual cosa no s'ha produït"*;
- que la condemna pronunciada al seu encontre *"no pot basar-se ni recolzar-se en cap de les peticions que la societat "BECA, SL" havia formulat en el marc del present procediment judicial puix (...) havia sol·licitat que es declarés"*, a més de la resolució del contracte de promesa de compravenda, el seu dret a retenir i a quedar-se les sumes que l'altra part havia lliurat en el marc del contracte esmentat;
- que, en aquesta causa cal tenir en compte que la congruència processal es defineix *"com la necessària conformitat o adequació entre la sentència i la pretensió que constitueix l'objecte del procés"*;
- i que *"és obvi que s'ha produït una incongruència ultra petita puix, infringint la obligatòria relació que ha d'existir entre la causa petendi i la ratio decidendi, s'ha condemnat a la nostra mandant al pagament d'una quantitat quan, de fet, la societat "BECA, SL" únicament va sol·licitar que se li volgués reconèixer el dret a retenir una quantitat."*

Tercer

Atès allò que acabem de destacar, queda palès que el recurs d'empara es fonamenta en una única al·legació en què convergeixen totes les consideracions que acabem d'exposar. Al·legació segons la qual les resolucions objecte de recurs del Tribunal Superior de Justícia contindrien una incongruència *ultra petita*.

Per demostrar aquesta al·legació, la societat recurrent desenvolupa dos arguments distints:

D'una banda, l'*ultra petita* derivaria del fet que la desestimació del recurs d'apel·lació de la part adversa implicaria que no seria possible prendre en consideració les peticions de pagament sol·licitades en aquell recurs; i, d'altra banda, l'*ultra petita* derivaria també del fet que la societat recurrent no hagués hagut de ser normalment condemnada al pagament d'una quantitat quan, de fet, únicament va sol·licitar que se li volgués reconèixer el dret a retenir una quantitat.

Quart

A dir veritat, no cal analitzar massa el segon d'aquests arguments.

Efectivament, dir que la societat BECA, SL havia sol·licitat el reconeixement del seu dret a retenir una quantitat implica, implícitament, que no havia demanat el contrari, és a dir, el reconeixement del dret a restituir aquesta quantitat.

L'argument és si més no paradoxal, ja que és difícil entendre que un demandant sol·liciti al jutge el reconeixement del seu dret a restituir a la part adversa una suma de diners que podia esperar conservar, tant més que en qualsevol cas, si hagués volgut restituir aquests diners ho podia fer espontàniament, fora de contencions i per iniciativa pròpia.

Per consegüent, aquest argument és per si mateix inoperatiu.

Queda per dilucidar la qüestió de saber si el Tribunal Superior de Justícia podia vàlidament, és a dir, sense incórrer en *ultra petita*, condemnar la societat recurrent a la restitució d'una certa quantitat en l'absència de demanda en aquest sentit per part de la Sra. Amancia Molinero González, absència consecutiva a la confirmació del Tribunal Superior de Justícia de la desestimació per la primera instància de la seva demanda.

Cinquè

La part adversa va lliurar 3.000,00 € i 60.797,00 € en execució del contracte de promesa de compravenda. Com que no es va pronunciar la resolució d'aquest contracte en el marc de la demanda que aquesta havia presentat, el manteniment del vincle contractual resultant fa efectivament obstacle a la restitució dels imports lliurats amb motiu d'aquest contracte. Per consegüent, és lògic que el seu recurs hagi estat desestimat íntegrament.

En aquestes condicions pel fet que la desestimació integral d'aquell recurs va conduir a la desestimació de les seves pretensions de restitució, ja no ens trobem doncs davant d'aquestes pretensions o, altrament dit, en presència d'una demanda de restitució emanant de la Sra. Amancia Molinero González.

Cal demanar-nos si d'això es pot deduir que pel fet de condemnar la societat recurrent a una restitució parcial, el Tribunal Superior de Justícia s'hauria pronunciat *ultra petita* i, per aquest motiu, la seva decisió hauria incorregut en incongruència?

D'una lectura atenta de la sentència objecte de recurs es desprèn que aquest no és el cas. Efectivament, el Tribunal Superior de Justícia no raona per referència a les pretensions de restitució de la part adversa, que altrament havia rebutjat, sinó per referència a la pretensió de la societat recurrent que demanava la declaració del seu dret a quedar-se les sumes lliurades en mèrits del contracte.

Com ja s'ha dit, la demanda de la societat recurrent era doble. En primer lloc, demana la resolució del contracte, en segon lloc, cas que aquesta hipòtesi fos estimada, demana no ser condemnada a restituir les sumes lliurades.

Així mateix, la desestimació de la resolució del contracte demanada per la part adversa impedia la satisfacció de la seva demanda de restitució, de la mateixa manera que, si s'hagués desestimat la demanda de resolució de la societat recurrent, aquesta decisió hagués implicat la impossibilitat d'un pronunciament relatiu a la qüestió de la restitució tal com va ser plantejada per aquesta societat com a conseqüència del manteniment del vincle contractual.

Per contra, a partir del moment en què es va donar la raó a la societat recurrent sobre la qüestió de la resolució, la desaparició del vincle contractual habilitava el jutge a pronunciar-se en relació amb aquesta qüestió de la restitució tal com va ser plantejada per aquesta part, és a dir, sobre el seu dret

"a quedar-se les sumes lliurades."

El Tribunal Superior de Justícia es va pronunciar, doncs, fonamentant-se, no sobre la demanda de restitució de la part adversa, la qual ja no existia jurídicament, sinó sobre les pretensions de la societat recurrent pel que feia al seu dret a conservar les sumes lliurades, altrament dit, el seu dret a no restituir-les. Per consegüent, no es va pronunciar *ultra petita*.

Des del moment en què havia de donar una resposta a la qüestió de la restitució de les sumes esmentades, el jutge, evidentment, no havia de pronunciar-se en el sentit sol·licitat per la societat recurrent. Amb el benentès que havia de motivar la seva decisió, era lliure de concloure a la desestimació d'aquesta demanda, jutjant en aquest cas concret que calia declarar una restitució parcial.

Sisè

Així doncs, convé referir-se a la sentència del 13 de gener del 2015 i a l'aute del 27 de març següent per tal de verificar que aquesta desestimació està motivada de manera seriosa.

En particular, s'ha de destacar que el Tribunal Superior de Justícia no va desatendre la clàusula penal inclosa en el contracte i l'aplicació estricta de la qual duia a la promitent compradora a retornar la suma de 60.797,00 € a la promitent venedora, nogensmenys de manera clarament argumentada, en concret a través la referència de la seva pròpia jurisprudència, va exposar que, en aquesta causa, atès que el creditor va actuar de manera negligent, la pena convencional pactada en aquest supòsit havia de ser moderada.

Igualment de manera clara, exposa, aleshores, que cal prendre en consideració els danys reals que la promitent compradora pogués haver produït a la societat recurrent, cosa que justifica, segons el seu parer, que es fixi en 10.000,00 € la quantitat que la societat BECA, SL pot retenir de la suma abonada per la Sra. Amancia Molinero González.

Aquesta motivació no pot de cap manera qualificar-se d'il·lògica o d'arbitrària.

Per via de conseqüència, el recurs d'empara de la societat BECA, SL manca de contingut constitucional i, d'acord amb l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, ha de ser declarat inadmissible a tràmit.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

DECIDEIX:

Primer

No admetre a tràmit el recurs d'empara 2015-15-RE interposat per la representació processal la societat BECA, SL contra la sentència del 13 de gener del 2015 i contra l'aute del 27 de març del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

Segon

Notificar aquest aute a la representació processal de la societat recurrent, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

Tercer

Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Acordat a Andorra la Vella, el 14 de juliol del 2015.

Laurence Burgorgue-Larsen
Presidenta

Isidre Molas Batllori
Vicepresident

Pierre Subra de Bieusses
Magistrat

Juan A. Ortega Díaz-Ambrona
Magistrat